

bestaan ook dier vroegere litteratuur. De kennis en bestudeering van min of meer mislukte pogingen tot schoonheidsproductie moge interessant zijn voor den vakgeleerde, voor den anthropoloog en den cultuur-historicus, waarom het kind daarmee te plagen, den gewonen jongen en het gewone meisje tusschen 12 en 18 jaar, wier opvoeding geen andere bedoeling hebben mag dan hen sterk te maken voor het leven, sterk door de ontwikkeling hunner beste eigenschappen en talenten, en door het geluk dat overal te vinden en voor ieder kosteloos verkrijgbaar is: het geluk door schoonheid!

„Bij het samenstellen van dit boek” — aldus vangen de tuiniers van dezen bloeienden bongerd hun voorbericht aan — „zijn wij uitgegaan van twee beginselen:

1°. dat het doel van het onderwijs in de literatuur enkel-en-alleen behoort te zijn: den leerling zóó ver te brengen, dat hij zelfstandig de literaire schoonheid kan herkennen en gevoelend kan begrijpen; —

2°. dat voor den normalen mensch de literatuur van den tijd, waarin hij leeft, de belangrijkste is, niet alleen wijl hij er dagelijks mee in aanraking komt, maar tevens omdat ze naar inhoud en vorm het spoedigst en het volledigst door hem kan worden aan-gevoeld; ze biedt hem de gemakkelijkste voorwaarden om van de schoonheid te genieten”.

Het eerste deel is verdeeld in vijf hoofdstukken, waarvan dit de titels zijn: I. Schoonheid, Kunst en Litteratuur. Het bestudeeren van Litteratuur. De taal van den kunstenaar; II. Proza en Poëzie. Bizondere zegg-ing. Rhythme. Beeldspraak; III. Echte en onechte poëzie. Dichterlijke onderwerpen. Dichterlijke taal; gemeenplaatsen, rhythmeloosheid, valsche beeldspraak; IV. Het Proza. De kunst van den proza-schrijver. Objectivering. — Fantasie en werkelijkheid. Romantiek en realisme, — Verhaal, milieuschildering, gesprek. — Betoog; critiek. V. Het Drama; de dialoog en de harmonische ontwikkeling. De tooneelschrijver en

de dichter; drama's en verzen. De kunstenaar en de maatschappij.

Ieder van deze hoofdstukken begint met een paar bladzijden beschouwing en geeft daarna als voorbeelden stukjes litteratuur. Hier en daar zijn, als tegenvoorbeeld, leelijke verzen en leelijk proza — sommige expresse-lijk-leelijk, en daardoor in hun soort weer niét leelijk! — ingevoegd. Het begin van de eerste beschouwing (bl. 1) lijkt mij voortreffelijk en ik wil het daarom hier overschrijven:

„Dit boek wil u de S c h o o n h e i d leeren kennen.

„Stellig hebben wij allen in ons leven de Schoonheid reeds eerder ontmoet; — immers we hebben al dikwijls iets „mooi” gevonden.

„We hebben bij zomer- en wintertijd gewandeld door de heerlijke Hollandsche weiden, — we hebben de stille blanke maan zien opgaan boven het heideveld, — we hebben de zon, bloedrood, zien dalen in zee, — en soms was het ons daarbij alsof iets onzegbaars ons heimelijk beroerde, — een zacht gevoel van welbehagen kwam over ons, — we waren voor een oogenblik gelukkig en we wisten zelf niet precies wáárom; — we wisten alleen dat het landschap zoo „mooi” was.

„Later herinneren wij ons de oogenblikken, waarin wij de schoonheid hebben ontmoet, als de beste en de gelukkigste van ons leven”.

Uitstekend! Alleen het allerlaatste zou ik nog iets zuiverder willen uitgedrukt zien. Bij „beste” moet men vooral niet aan braafheid denken; de bedoeling met dit woord was zonder twijfel te kennen te geven dat die oogenblikken, waarin wij de schoonheid ontmoeten, niet alleen de gelukkigste van ons leven zijn, maar dat dit geluk van zeer edel gehalte is. De loutering welke wij door de Schoonheid ondervinden, is iets dat boven de braafheid, de deugdzaamheid, uitgaat.

Nog een kleine aanmerking heb ik op bl. 4 der eerste beschouwing. Daar staat:

„Evenals bij de literatuur geeft ook bij iedere andere kunst niet het onderwerp ons het genot der Schoonheid, maar de manier